

Zapadne sile i raspad Jugoslavije

Osvrt na knjigu

*VJOSA MUSLIU**

The Hour of Europe: Western Powers and the Breakup of Yugoslavia. Josip Glaurdic. Yale University Press: New Haven, London. ISBN 978-0-300-16629-3. Book Review. +

Naslov “Čas Europe”: Zapadne sile i raspad Jugoslavije” Josipa Glaurdića poziva na razmatranje uticaja Europske Unije na raspad sada već bivše Jugoslavije. “Ovo je čas Europe ...”- rečenica koju je spomenuo bivši direktor Ekonomskog vijeća za vanjske poslove, Jaques Poos, na rubu krize u bivšoj Jugoslaviji- je postala fraza koja simbolizuje ironiju onoga što EU nije uspjela učiniti kada je riječ o njihovim nadnacionalnim poduhvatima. Međutim, glavna tema knjige su generalni unutrašnji odnosi Jugoslavije, procesi i razvoji koji su pridonijeli političkim promjenama, više nego tema kako je EU reagovala na krizu. Knjiga govori o prelazu odgovornosti za Jugoslaviju sa zapada SAD-a do Ekonomskog vijeća, što je za neke autore bilo loše, dok za druge, to je opravdano zbog geopolitičkih i sigurnosnih obrazaca. Politička dešavanja u bivšoj Jugoslaviji su iznenadila mnoge koji su još uvijek imali sliku Jugoslavije iz Titinih vremena. Mnogi autori, pogotovo oni koji znaju ponešto o političkim naukama, kad pišu o odnosima EU i Jugoslavije vide EU kao ujedinjeni centar moći. Umjesto da gleda EU kao ujedinjenje (ili da posmatra njene neujedinjene stavove), Josip Glaurdić se fokusira na diplomatske akcije i balans moći između Francuske i Njemačke, i u manjem dijelu Velike Britanije prema bivšoj Jugoslaviji.

Knjiga sadrži odlične, razrađene podatke koji govore o raspadu Jugoslavije od smrti predsjednika Tita do zvaničnog raspada 1992. Ispred svega stavlja usklađivanje bezbroj političkih faktora, društveno-ekonomskih faktora i uloge elite, obrazovanja i medija u Srbiji. Dolazak Miloševića na vlast je uticao na rasprostranjenost nacionalizma u Srbiji, nakon toga i u drugim državama. To se odrazilo na društveno-političku stvarnost u Jugoslaviji koja je poznata po ogromnom manjku povjerenja među ljudima. Jugoslavija ispočetka nije bila na dnevnom redu EU i bez reakcije EU na krizu, EU se vratila onome što najbolje zna- održavanju trenutnog stanja u državi. U međuvremenu, države EU su se složile da je najbolje da Njemačka i Austrija podržavaju proces, a da se Francuska i druge države njemu protive. Nejasan diskurs sa strane EU, koje se kasnije shvatilo kao mirovanje, pružilo je Miloševiću podršku u ratu sa Bosnom i Hercegovinom, čineći to što Glaurdić naziva najvećom pogreškom EU.

S jedne strane, knjiga pruža veoma argumentovanu analizu zasnovanu na raznolikoj količini podataka iz primarnih i sekundarnih izvora, dopunjenih sa deklasifikovanim CIO I Foreign and Commonwealth Office dokumentima, preko 80 intervjua i medija. Veliki značaj imaju snimci Miloševićevih privatnih razgovora, koji danas stvaraju pravu sliku situacije.

* *Vjosa Musliu* je dr.sc. kandidat u Centru za EU studije na Ghent Univerzitetu u Belgiji. Pripremajući doktorat o EU ulozu na Kosovu, ona se specijalizovala u pogledu odnosa EU sa zemljama Zapadnog Balkana. Gospođa Musliu ima završene studije međunarodnih odnosa i političkih nauka na Univerzitetu New York, Tirana i magistrat je europske politike i politike sa Katoličkog Univerziteta Leuven.

+ *Čas Europe: Zapadne sile i raspad Jugoslavije.*

Velikim dijelom sva literatura o intervencijama je euro-centrična i postojeća literatura od stranih autora koji pišu o bivšoj Jugoslaviji nosi sa sobom dozu orijentalizma, stvarajući "Balkanizaciju" kao kategoriju koja opisuje konflikte koji su doveli Jugoslaviju pred raspad. Glaurdić opisuje razvoj kontekstualizacije toga u literaturi. Opisuje kako je ekonomske probleme u Jugoslaviji kontrolisala politička elita (pogotovo u Srbiji) sa porastom nacionalizma i ksenofobije, stvaranjem "ostalnih" i "neprijatelja" i instrumentalizacijom manjina diljem Federacije. Uz to, autor posmatra dinamiku konflikta u geo-političkom kontekstu i gleda preplitanja procesa i njihovog rezultata, prije nego što ih analizira kao izolirane varijable. Knjiga takođe dobro izlaže unutrašnje političke problem i problem identiteta unutar Srbije, što je zanemareno zato što se fokusiramo na vodeću klasu.

S druge strane, knjiga ne istražuje ulogu EU dovoljno. Dok je njena uloga bila u prvom planu tokom mnogih političkih dešavanja, autor se mogao više posvetiti njenoj analizi. Također, on ne piše o legalnim promjenama koje je Milošević donio u Konstituciji 1974., koje mogu objasniti i kontekstualizirati njegove kasnije odluke da promijeni strukturu Federacije. U zaključku, mora se ukazati na to da period kojim se knjiga bavi (1987-1992) je jednak "raspadu Jugoslavije" sa njenim zvaničnim raspadom 1992., dok priča o prekidu djeluje „nedovršeno“ sve do danas. Čitalac bi prvo trebao analizirati prvobitna odvajanja država, pogotovo političku krizu u Makedoniji, nezavisnost Crne Gore i na kraju krizu na Kosovu. Velikim dijelom, ovo ne bi samo činilo analizu raspada „kompletnom“, nego bi se cijela situacija bolje shvatila.

U zaključku, knjiga je jedinstvena kontribucija literature na tri načina. Prvo, oruža bogatu analizu raznih političkih, ekonomskih, društvenih i geo-političkih aspekata koji okružuju raspad bivše Jugoslavije. Velikim dijelom, gledana na historijsko-politički način, dešavanja u bivšoj Jugoslaviji su često prikazana kao u nekom vakuumu, zanemarujući veliki broj društvenih, regionalnih i ideoloških dimenzija koje je Glaurdić obradio.

Drugo, knjiga pridonosi literaturi novih izvora i dokaza u formi materijala poput provjerenih informacija i praćenja medija. Treće, za razliku od većine postojećih djela o bivšoj Jugoslaviji, autor ove knjige izdaje svoje znanje o poznavanju regiona. Umjesto da objašnjava raspad unutar Federacije „Balkanizacijom“, Glaurdić objašnjava problem tako što ističe ogromne političke i ekonomske probleme unutar regiona, kao i širenje nacionalizma i ostale geopolitičke faktore. Iznad svega, ova knjiga očigledno ističe manjak svijesti najviše u EU a i u drugim zapadnim zemljama, i o tome kakav je uticaj to imalo na sukobe u Jugoslaviji.

PREVELA: Tatlić Adela

© DKE 2013.

dke[at]southeast-europe.org
<http://www.southeast-europe.org>

Poštovani istraživači, ukoliko se želite referirati na članak ili citirati dio njega, pošaljite nam e-mail na: [dke\[at\]southeast-europe.org](mailto:dke[at]southeast-europe.org). Molim citirati na slijedeći način:

Vjosa Musliu: Zapadne sile i raspad Jugoslavije. (*Prevela: Tatlić Adela*) *International Relations Quarterly*, Vol. 4. No.3 (jesen 2013) 2 p.

Hvala Vam na suradnji! Glavni urednik